

Posudek bakalářské práce

Jméno studenta: Petra Konečná

Název práce:

Komentovaný překlad: Michael Cox, *Learning for History? From Soviet Collapse to the "New" Cold War*

Části hodnocení	Počet bodů
A (1-5) ¹ Porozumění, významová správnost, přesnost a úplnost, koherence v překladu	2
B (1-5) ² Stylistická vhodnost: adekvátnost překladatelských řešení vůči originálu a funkci překladu, koheze, AČV	2
C (1-5) ² Technická stránka celé práce: Gramatika, pravopis Interpunkce, překlady Převod dat a jmen Bibliografické citace, poznámky pod čarou	2
D (1-5) ¹ Překladatelská analýza (aplikace teoretických vědomostí v rozboru a v překladu textu – souvztažnost komentáře a překladu) Argumentace a struktura komentáře včetně míry a vhodnosti příkladů řešení	1,5
E (1-5) ² Teoretická podloženost komentáře (kontrastivní lingvistika, translatologie) Zvládnutí tematiky textu a její reflexe ve výchozím a cílovém kulturním prostředí	1
Body celkem	8,5

Poznámky hodnotitelky a témata k diskusi:

Studentka si vybrala k překladu text, který je obtížný zejména relativní abstraktností tématu (jakým způsobem povědomí o některých významných dějinných okamžicích a jejich výklad ovlivňovaly myšlení a jednání klíčových aktérů studené války). Klade proto velké nároky především na udržování koherence při výkladu myšlenkových pochodů jednotlivých osobností, ať už politiků nebo teoretiků mezinárodních vztahů, a na textovou kohezi, jež je vnějším vyjádřením této koherence. V tomto směru bohužel mám k překladu dost výhrad, byť ho jinak nepovažuji za nějak výrazně nezdařilý a jeho druhá část se mi jeví jako kvalitnější.

Hned dva posuny najdeme už v prvním odstavci přeloženého textu. První je celkem bezvýznamný, byť podle mě zbytečný – říká-li autor, že *mnoho* událostí/aspektů (abstraktní *moments*) bylo už zkoumáno do detailů, není důvod jeho sdělení mírně zkruslovat a namísto toho v překladu tvrdit, že studená válka (*en bloc*) byla *mnohokrát* detailně zkoumána. Autorův výrok přesněji připravuje půdu pro jeho druhé konstatování, totiž že jeden určitý aspekt zkoumán ještě nebyl. I druhá věta je pak přeložena ne zcela přesně: *little attention has been paid thus far to one very important problem: the part played by 'history' in shaping the way different actors tried to make sense of what was going on around them in a time of rapid transition. // ...doposud nevěnovala příliš pozornosti zásadnímu problému: totiž roli, kterou hrály „dějiny“ ve chvílích, kdy se jednotliví aktéři pokoušeli vysvětlit, co se kolem nich děje v době překotných změn.*

V překladu se ztrácí onen formativní vliv znalosti dějin na subjektivní uvažování aktérů a je nahrazen neurčitě časovým vztahem (ve *chvilích*) a i ona snaha o vlastní, subjektivní výklad situace, o to se v ní „vyznat“, je zachycena poněkud nepřesně – *pokoušeli vysvětlit* (bez zvrtného *si*) snadno vzbudí dojem, že zde nemluvíme primárně o vlastním pochopení, ale o vysvětlování navenek, někomu jinému. Opět nejde o fatální zkruslení, ale vzhledem k tomu, že se jedná o shrnutí tématu celého článku, je onen posun k vágnosti nežádoucí.

Přesnější překlad: *...doposud nevěnovala příliš pozornosti zásadnímu problému, totiž tomu, jak se v době překotných změn ti, kdo se snažili si okolní dění pro sebe nějak interpretovat, nechávali ve svém uvažování ovlivňovat „dějinami“.*

Nedostatečnou hloubkovou interpretaci textu, občasné lexikální lapy (viz dále záměna *misuse* za *abuse*, chybný překlad *considerations* či kontextově chybný překlad *memory*) a zejména nedostatečnou práci se syntaxí lze už výrazněji doložit pasáží na s. 10. Myslím, že nejlépe problematičnost překladu opět osvětlí prostě překlad alternativní.

There are even those who would insist that because most policymakers are historically illiterate they are just as likely to misuse analogies rather than use them intelligently; and even if they do know something about what happened before they are just as likely to take policy decisions based on all sorts of 'considerations' other than 'the perceived lessons of past experience'. There is clearly something to all this. Still, the evidence provided here points to what I would argue is a more interesting, and perhaps more nuanced set of conclusions about the often complex role or roles played by memory as the communist system began to fall apart in 1989 and continued its complex evolution thereafter.

Jsou zde i tací, kteří budou trvat na tom, že vrcholní politici jsou historicky negramotní, a tudíž analogie častěji zneužívají, než že by jich chytře využívali; a pokud by o dřívějších událostech přece něco věděli, stejně by činili politická rozhodnutí na základě „uvažování“ ze všech stran, a ne „vědomého poučení z minulých zkušeností“. Na tom všem zcela jistě něco bude. Nicméně důkazy zde přednesené ukazují podle mě na mnohem zajímavější a asi i mnohem rozmanitější řadu závěrů o často složité roli či rolích, které vzpomínky hrály, když se roku 1989 začal komunistický systém rozpadat a následně pokračoval ve svém spletitém vývoji.

Někteří komentátoři budou jistě trvat na tom, že vrcholní politici jsou většinou historicky negramotní, a namísto inteligentního užití analogií je mohou stejně tak dobře používat scestně, a že i ti z politiků, kteří o minulosti něco vědí, budou svá rozhodnutí zakládat se stejnou pravděpodobností na všech možných jiných „faktorech“ než na „poučení vyvozovaném z minulých zkušeností“. Na tom všem jistě něco je. V roce 1989, kdy se začal komunistický blok rozpadat a poté se dál složitě vyvíjel, hrála historická paměť často složitou roli nebo i více rolí, nicméně domnívám se, že ze zde předložených důkazů o tom můžeme činit mnohem zajímavější a snad i méně kategorické a rozmanitější závěry, než jaké obsahuje předchozí věta.

Jazyk první části překladu trpí i občasným výskytem stylově nebo významově nevhodných výrazů:

Nemůžeme se z nich přestat poučovat; v ... utajovaném světě (secretive); výsledkem selhání (failure!) Sovětského svazu dělat to, co by měla dle častých prohlášení po sobě jdoucích sovětských vůdců země dělat, pokud by chtěla přežít v soutěživém světovém systému; v otlučeném a pošramoceném Rusku (bruised and battered je idiom), ustanovily cíl své politiky apod.

Drobným nedostatkem ve znalosti terminologie je doslovný překlad obratu „actually existing communism“ jako „reálně existujícího komunismu“ na s. 9. Analogicky k „reálnému socialismu“ by mělo jít jednoduše o „reálný komunismus“. Zajímalo by mě také, jakou frekvenci má v původní české odborné literatuře termín *kubánská raketová krize* oproti podle mě tradičnějšímu a nekalkovému *karibská krize* (je možné, že delší varianta se po revoluci už zžila, byť možná původně vlivem špatných překladů).

Pro diskusi při obhajobě vybírám několik dalších problematických míst. Prosím, zda by autorka mohla zhodnotit svou interpretaci a přestylizování dvou vět na s. 11-12 (*Do širší akademické literatury... bezpečnostními nároky*). Dále bych ráda, aby se autorka zamyslela nad svým překladem modifikátoru *Indeed* jako *Je ale pravdou* (s. 13) a vlastně i nad možným zpřesněním výrazu *Každopádně* na straně následující. Překlad obou (být zejména prvního) totiž podle mého názoru svědčí o nepřesném pochopení argumentační linky textu. Dále prosím o alternativní překlad spojení v *ekonomickém odvětví* (s. 15) a *úplně opačně* (s. 16).

Velkým kladem práce je podle mne naopak komentář, který je psán s dostatečnou odborností, ale čtivým, snadno srozumitelným jazykem, a autorka se v něm až na úplný konec s pozoruhodnou intuící vyhýbá problematictějšími místům svého překladu a většinu popisovaných jevů ilustruje na pasážích, kterým lze vytknout pramálo – což by naznačovalo, že si možná „nedotaženosti“ svého překladu v určitých pasážích byla i sama vědoma.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

-
- ¹ 4 nebo 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě
- ² 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě